

The information obtained with the use of ICT is the information presented in electronic-digital form on a tangible medium created hardware and software facilities for recording, processing and transmission of information, a set of applications designed for use in computers, information and communication system, network and equipment management.

The information obtained with the use of information and communication technologies as a form of evidence is a complex formation, so it will have the value of the evidence in the presence of several elements: the media; procedural act which describes the origin of the media, the conditions and the circumstances of its discovery, extraction, and packaging. At the same time it is necessary to take into account the specific features of the specific information obtained with the use of information and communication technologies that define it as a separate category of evidence.

In proceedings of cases concerning administrative offenses evidence existing in electronic-digital form on a on a tangible medium, should be considered in the general scientific and legal terms as independent evidence.

Key words: *case of an administrative offense, evidence, information and communication technologies, information obtained with the use of information and communication technologies.*

Стаття надійшла 23 травня 2016 р.

УДК 342.98

З. Р. Кісіль

ІНВЕРСИФІКАЦІЯ СФЕРИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕПРЕСИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЯХ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Присвячено репрезентації особливостей окремих форм дисциплінарної відповідальності та зауваг до концептуального феномену дифузивності адміністративної та дисциплінарно-юрисдикційної площин реалізації правових приписів-прогнібції, що являють собою продукт спеціальної нормотворчої діяльності держави. Доведено, що проблематика законодавчого регулювання процесуального порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності в окремих субстратах соціально-правового буття неодмінно повинна ґрунтуватися на глибокому та всебічному науковому аналізі цього питання через значну складність та поліструктурність останнього.

Ключові слова: *суспільні відносини, право, демократичне суспільство, дисциплінарна відповідальність, правове регулювання, норми права, праворозуміння, правозастосування.*

Постановка проблеми. Ускладнення соціально-політичного буття, яке відбувається у зв'язку з прийняттям останнім часом численних законів та підзаконних нормативно-правових актів, об'єктивно детермінує виникнення труднощів у контексті дотримання гарантованих Конституцією України засад, принципів процесуально-правового порядку реалізації положень інституту дисциплінарної відповідальності. Проблематика законодавчого регулювання процесуального порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності в окремих субстрахах соціально-правового буття неодмінно повинна ґрунтуватися на основі глибокого та всебічного наукового аналізу цього питання через значну складність поліструктурність останнього.

Стан дослідження. Проблемі синергетики інститутів адміністративно-правової та дисциплінарної відповідальності присвячено велику кількість праць відомих науковців, зокрема А. Альохіна, І. Арістової, Д. Бахраха, І. Галагана, Є. Додіна, Ж. Завальної, О. Заосторожної, А. Ключниченко, Ю. Козлова, О. Коренева, В. Лорії, А. Луньова, М. Масляникова, Н. Саліщевої, О. Синявської, В. Сорокіна, І. Пайової, Г. Петрова, О. Рябченко, В. Тадевосяна, О. Якуби та ін. Певною мірою їхні теоретичні положення розвинуто й поглиблено, надто в частині дослідження особливостей провадження у справах про адміністративні правопорушення, у численних публікаціях (монографіях, навчальних посібниках, наукових статтях та ін.), авторами яких є В. Авер'янов, Ю. Битяк, А. Васильєв, І. Голосніченко, Р. Калюжний, С. Ківалов, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Перепелюк, М. Стахурський, М. Тищенко, В. Шкарупа та ін. Та, незважаючи на те, що проблемам адміністративно-юрисдикційного провадження, формам і алгоритму реалізації дисциплінарної відповідальності приділено значну увагу вітчизняної та світової правової доктрини, все ж таки змушені констатувати, що окремі аспекти операціоналізації цих інститутів залишаються відкритими для наукової дискусії.

Метою статті є визначення закономірностей та особливостей реалізації форм дисциплінарної відповідальності у контексті реалізації провадження в окремих категоріях справ про адміністративні правопорушення.

Виклад основних положень. Обов'язковим засобом державного забезпечення, охорони і захисту нормативно-позитивного правопорядку є інститут юридичної відповідальності в контексті як правомірної, так і неправомірної поведінки суб'єктів суспільних відносин. В результаті планомірної реалізації превентивної та репресивно-правової функцій юридичної відповідальності встановлюється консти-

туційність, законність і правопорядок, забезпечується стабільність розвитку суспільних відносин [1].

Попри давність перманентних спроб дослідити феномен юридичної відповідальності як складне, багатоаспектне соціально-правове явище, про сутність, поняття і зміст якого в науці досі тривають дискусії, це явище залишається не до кінця вивченим. Слід зазначити, що на сьогодні серед науковців, на жаль, немає єдиного підходу до студіювання «юридичної відповідальності», застосовуються концептуальні різночитання самого поняття, не вироблено і загальної точки зору стосовно багатьох принципів питань, таких як правова природа юридичної відповідальності в механізмі правового регулювання, межі юридичної відповідальності галузевого характеру та ін.

В сучасній науковій літературі виокремлюють чотири види юридичної відповідальності: 1) дисциплінарну – настає при вчиненні дисциплінарних проступків, реалізується шляхом накладення на правопорушників дисциплінарних стягнень; 2) адміністративну – настає за адміністративні правопорушення, реалізується шляхом накладення адміністративних стягнень; 3) матеріальну – настає за наявності делікту (цивільно-правового проступку), реалізується шляхом відшкодування збитків; 4) кримінальну – настає тільки за вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом (далі – КК) України [2].

Незважаючи на первинне враження про елементарний характер питання розмежування окремих інститутів юридичної відповідальності, практична складова цього процесу подекуди ускладнюється взаємопроникненням окремих форм реалізації галузевої відповідальності. Так, відповідно до положень ст. 147 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) України [3] та ст.ст. 9, 24, 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [4], названі кодифіковані акти не містять вичерпного переліку форм реалізації заходів правової репресії за порушення диспозиційних приписів норм останніх, відтак, необхідно ідентифікувати межі реалізації таких форм юридичної відповідальності. З цією метою слід здійснити компаративістично-аналітичне дослідження теоретико-методологічних базисів вказаних правових інститутів.

Так, адміністративна відповідальність настає за вчинення адміністративного правопорушення – протиправної, винної (умисної або необережної) дії чи бездіяльності, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, за яку законом передбачено адміністративну відповідальність та яка проявляється у застосуванні адміністративних стягнень,

передбачених ст.ст. 24, 24-1 КУпАП. Слід зазначити, що в підвалинах наведеного поняття адміністративної відповідальності лежить принцип юрисдикційного характеру – відповідальності за правопорушення, що, своєю чергою, передбачає застосування заходів адміністративного примусу лише за умови вчинення делікту відповідно до санкції, передбаченої нормою закону та застосованої відповідним компетентним державним органом. За наявності юридичного факту – адміністративного правопорушення – включається механізм санкції правової норми, і санкція з потенційної можливості застосування покарання стає дійсним покаранням. В адміністративному праві з багатьох заходів адміністративного примусу тільки адміністративні стягнення виконують функцію покарання і тільки їх застосування тягне настання адміністративної відповідальності (ст. 24 КУпАП).

Так, на думку Ю. П. Битяка і В. В. Зуя, адміністративна відповідальність – це «вид юридичної відповідальності фізичних і юридичних осіб перед органами виконавчої влади чи судом за порушення адміністративно-правових норм на основі застосування адміністративних стягнень» [5, с. 65]. Д. М. Лук'янець адміністративну відповідальність трактує як «відносини, що виникають між органами виконавчої влади і фізичними або юридичними особами (за умов відсутності між ними службового підпорядкування) щодо вчинення останніми передбачених законодавством протиправних діянь і полягають у застосуванні до них у адміністративному порядку передбачених законом стягнень» [6, с. 127].

Є. В. Додін доходить висновку, що адміністративна відповідальність – це визначення повноважними державними органами через застосування адміністративно-примусових заходів обмежень майнових, а також особистих благ та інтересів за здійснення адміністративних правопорушень [7, с. 71].

В. К. Колпаков та О. В. Кузьменко визначають адміністративну відповідальність як «примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, які виконані правопорушником» [8, с. 346].

Не претендуючи на безспірність і повноту виявлених суджень, можна запропонувати за основу нормативного визначення цього поняття таку дефініцію адміністративної відповідальності державних службовців – це різновид правової відповідальності, який застосовується у вигляді адміністративних стягнень за вчинення суб'єктами протиправних дій (бездіяльності), що розглядаються уповноваженими на те органами (посадовими особами), з прийняттям відповідних рішень.

Юридична категорія «дисциплінарна відповідальність» охоплює два взаємопов'язані поняття, а саме: «дисципліна» та «відповідальність». Етимологія терміна дисципліни в науковій літературі трактується по-різному. На думку Л. Л. Попова, поняття «дисципліна» охоплює, «з одного боку, форму суспільного зв'язку між людьми в процесі суспільної праці, а з іншого – підпорядкування всіх працівників загальному порядку праці, дотримання ними встановлених правил поведінки» [9, с. 135]. Дисциплінарна відповідальність настає за вчинення дисциплінарного правопорушення – нівеляції положень про дисципліну праці, закріплених законодавством чи локальними актами. Регулятивна функція дисциплінарної відповідальності закріплює суспільні відносини і оформлює їх динаміку, тобто складається із регулятивно-статичного і регулятивно-динамічного напрямку правового впливу, який реалізується шляхом закріплення різноманітних обов'язків, заборон, правосуб'єктності учасників трудових правовідносин завдяки встановленню складу правомірної поведінки та заохочень. Своєю чергою, регулятивна функція дисциплінарної відповідальності чинить опосередкований вплив не тільки на відносини службової дисципліни, а й на ті, які забезпечують реалізацію громадянами наданих їм прав і свобод, гарантують ефективне функціонування різноманітних інститутів державної влади, позаяк функціонування цих відносин безпосередньо пов'язано з сумлінним виконанням державними службовцями покладених на них обов'язків.

Слушною вважаємо думку О. Карагодіна, котрий стверджує, що дисциплінарна відповідальність стає практично єдиним засобом правового впливу. Але цей вид відповідальності є найбільш суб'єктивним, схильним до впливу найрізноманітніших факторів на кшталт особливостей характеру і правосвідомості суб'єкта дисциплінарної влади, його стосунків з особою, яка притягається до відповідальності, традицій, які склалися в колективі, і т. ін. [10].

Д. О. Гавриленко зазначає, що «під дисципліною, як правило, розуміють не лише суспільний зв'язок, але й норми, приписи, правила та дисциплінарну поведінку. Будь-яке суспільство як соціальна система потребує певної організації суспільних відносин, їх упорядкування, юридичної діяльності членів суспільства, узгодження їх результатів і дій. Упорядкованість, урегульованість суспільних відносин досягаються шляхом встановлення певних норм, що виражають систему цінностей суспільства, класу, соціальної групи. Політичні, правові, моральні, естетичні норми є для особистості, соціальної групи, суспільства ціннісними орієнтирами, що регулюють діяльність людей, організують її в певному напрямку» [11, с. 12–13].

В. М. Манохін, розкриваючи зміст дисципліни, підкреслює, що вона полягає у точному і неухильному виконанні державними організаціями, працівниками та службовцями, громадськими організаціями і громадянами встановлених державою правил та конкретних приписів у процесі практичного здійснення державних завдань і функцій» [12, с. 11].

Характерною особливістю дисциплінарної відповідальності є те, що склад дисциплінарних проступків у нормативно-правових актах не сформульовано, вони визначаються як будь-які порушення службової дисципліни, тобто встановленого порядку діяльності державних організацій, що ґрунтується на свідомості й товариському співробітництві і складається з чесного і сумлінного виконання кожним працівником своїх посадових обов'язків, регламентованих законами і нормативно-правовими актами, інтересами держави і громадським обов'язком [13], що є тотожним дотриманням встановлених законом обмежень [14].

На підставі синхронізації наведених положень доходимо висновку, що дисциплінарна відповідальність відрізняється від адміністративної: підставами; передумовами; характером взаємозв'язків між суб'єктами; формами реалізації.

Більшість науковців схиляються до думки, що деліктні правовідносини переважно виникають у зв'язку з порушенням норм КЗпП, а сама дисциплінарна відповідальність застосовується в порядку організаційної трудової (службової) підлеглості; та вилучають дисциплінарне провадження з переліку адміністративних проваджень, вважаючи його самостійним інститутом трудового права [15; 16].

Однак ми не погоджуємося з цією позицією, позаяк системний аналіз чинного законодавства уможливило виокремлення таких категорій проваджень у справах про адміністративні правопорушення, які відхиляються від усталеного континіуму прерогатив цього інституту юридичної відповідальності: це адміністративні делікти, вчиненні особами, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну; порушення правил попереднього ув'язнення, умов і порядку відбуття кримінального покарання; порушення правил внутрішнього розпорядку приймальників-розподільників для неповнолітніх та осіб, затриманих за бродяжництво.

Слід зазначити, що існують певні обставини, які надають право включити низку дисциплінарних проваджень до розряду адміністративних, а відтак і відносити їх до адміністративного процесу.

По-перше, потрібно акцентувати увагу на тому, що накладення дисциплінарних стягнень здійснюється за вчинення дисциплінарних проступків. Подекуди законодавець надає можливість правозастосувачу реалізовувати дисциплінарну відповідальність як альтернативу адміністративній відповідальності. Так, ст. 15 КУпАП встановлено, що особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну, у випадках, прямо передбачених ними, несуть за вчинення адміністративних правопорушень дисциплінарну відповідальність, а в інших випадках – адміністративну відповідальність на загальних підставах.

Правопорушення, перелічені у ст. 15 КУпАП є загальнопоширеними і можуть бути вчинені не тільки військовослужбовцями та іншими особами, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів за вчинення адміністративних правопорушень, а й будь-якими фізичними особами.

Саме тому законодавець не проводить суттєвої різниці у відповідальності за ці правопорушення між військовослужбовцями та рештою осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, та іншими категоріями громадян. Аналіз ст. 15 КУпАП передбачає застосування до цієї категорії осіб такі адміністративні стягнення: попередження, штраф, оплатне вилучення предмета, конфіскація предмета, позбавлення спеціального права; проте до цих осіб, на відміну від звичайних громадян, не можуть бути застосовані такі види адміністративних стягнень, як громадські роботи, виправні роботи і адміністративний арешт, бо ці заходи за своїм характером є несумісними з несенням служби в органах внутрішніх справ [17].

У ч. 3 ст. 15 КУпАП вказано, що «у випадках, зазначених у цій статті, органи (посадові особи), яким надано право накладати адміністративні стягнення, передають матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності»; це дає підстави стверджувати, що посадові особи системи МВС України за одне й те ж правопорушення можуть бути притягнуті і до адміністративної, і до дисциплінарної відповідальності. «При цьому відповідальність таких осіб повинна пов'язуватися з правами та обов'язками і стимулювати реалізацію службової компетенції. Передача матеріалів відповідним органам для притягнення за адміністративне правопорушення до адміністративної відповідальності ставить питання про подвійну юридичну кваліфікацію діяння посадової особи. В такому разі може наступати як адміністративна відповідальність, так і дисциплінарна. У зв'язку з цим постає питання про доцільність дисциплінарної відповідальності, тому що

вона нерідко може бути більш суворою, ніж адміністративна. Так, наприклад, за керування транспортним засобом особою, яка обіймає відповідну посаду, у стані сп'яніння може бути накладено штраф або позбавлення права на керування всіма видами транспортних засобів, а при притягненні за це правопорушення за дисциплінарним статутом може бути оголошена не тільки догана чи сувородогана, але й пониження у спеціальному званні на один ступінь, звільнення з займаної посади та інше, що, безумовно, є більш суворим покаранням» [18, с. 252].

З огляду на вищевикладене, військовослужбовці та інші особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень притягаються до адміністративної відповідальності у випадках, коли їхні діяння не пов'язані з виконанням посадових обов'язків, на загальних підставах.

У тих випадках, коли їхні діяння пов'язані з виконанням посадових обов'язків, повинна бути кумуляція адміністративної і дисциплінарної відповідальності. Саме кумуляція, а не заміщення, оскільки посадові правопорушення чинять шкоду не тільки об'єкту правопорушення, але й, що не менш важливо, авторитету держави, органів внутрішніх справ.

Передбачена у ст. 15 КУпАП субститутна відповідальність – заміна адміністративної відповідальності на дисциплінарну в ролі загального правила в сучасних соціальних умовах є необґрунтованою. Правопорушення військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів за вчинення адміністративних правопорушень у галузях сімейного права, будівництва, зв'язку, сільського господарства і т. ін., не повинні переноситися «на суд» суб'єктів дисциплінарної влади.

По-друге, дисциплінарне стягнення не завжди накладається за порушення вимог трудової дисципліни. Приміром, у чинному законодавстві передбачено накладення дисциплінарних стягнень на неповнолітніх, які тримаються в приймальниках-розподільниках, за порушення ними правил внутрішнього розпорядку названих установ. Дисциплінарні санкції до таких неповнолітніх можуть бути застосовані і у випадках, коли інші виховні заходи не дали позитивних результатів [19].

Очевидно, що відповідні дисциплінарні проступки не становлять собою порушення трудових (службових, виробничих) відносин.

І, *по-третє*, не у всіх випадках дисциплінарні стягнення накладаються на осіб в порядку трудового чи службового підпорядкування.

Як приклад можуть слугувати дисциплінарні деліктні відносини, що виникають між особами, засудженими до кримінального покарання, та адміністрацією виправних установ [20].

Викладене дає підстави стверджувати:

а) дисциплінарні провадження, пов'язані з порушеннями трудових відносин, мають бути віднесені до предмета трудового права;

б) дисциплінарні провадження в тих справах, які виникають з адміністративно-правових відносин, повинні розглядатись у рамках адміністративного процесу.

Висновок. На сьогодні законодавчо не врегульованими залишаються такі важливі аспекти дисциплінарного провадження у справах про порушення внутрішнього розпорядку приймальників-розподільників, як: строки застосування і виконання дисциплінарних стягнень; обставини, що не охоплені дисциплінарною відповідальністю; умови і порядок зняття дисциплінарних стягнень тощо.

Отож існує нагальна потреба у вдосконаленні процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб, які перебувають у закладах тимчасового тримання громадян, оскільки без цього неможливо є подальша розбудова української державності на засадах демократичності, просоціальної та законності, які декларуються чинним законодавством.

Беручи до уваги наведені факти, подальший детальний системний аналіз особливостей реалізації та формальної інституціалізації дисциплінарної відповідальності повинен здійснюватись як одна з пріоритетних сфер функціонування правової доктрини задля збалансованого та раціонально-конструктивістського розвитку всієї вітчизняної правової системи.

Підсумовуючи вищевикладене, маємо зазначити, що, незважаючи на запропоновані нами шляхи розв'язання порушених проблем, їхнє подальше дослідження та висвітлення є необхідним і повинно продовжуватися для цілей і теорії, і практики її застосування.

1. Витрук Н. В. О категории правового положения личности в советском социалистическом обществе / Н. В. Витрук // Советское государство и право. – 1974. – № 12. – С. 12.

2. Кримінальний кодекс України від 01.09.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14)

3. Кодекс законів України про працю від 10.12.1971 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3228?test=XX7MfyrCSgkyhirIZi7Fo4I.HI4tss80 msh8Ie6](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3228?test=XX7MfyrCSgkyhirIZi7Fo4I.HI4tss80 msh8Ie6)

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page)

5. Битяк Ю. П. Адміністративне право України: конспект лекцій / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй. – Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 1996. – 160 с.

6. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку / Д. М. Лук'янець. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. – 219 с.

7. Додин Е. В. Сборник научных трудов / Е. В. Додин. – Одесса: Полиграф, 2007. – 408 с.

8. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

9. Попов Л. Л. Административное право и административная деятельность органов внутренних дел / под ред. Л. Л. Попова. – 2-е изд. – М.: Юристъ, 2012. – 703 с.

10. Карагодин А. В. Применение органами внутренних дел мер обеспечения производства по делам об административных правонарушениях: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / А. В. Карагодин. – М., 2006. – 176 с.

11. Гавриленко Д. А. Государственная дисциплина: сущность, функции, значение / Д. А. Гавриленко; под ред. А. П. Шергина. – Минск: Наука и техника, 2008. – 416 с.

12. Манохин В. М. Служба и служащий: правовое регулирование / В. М. Манохин. – М.: Юристъ, 2007. – 296 с.

13. Ямпольская Ц. А. Административно-правовые вопросы управления государственной дисциплиной / Ц. А. Ямпольская, Е. В. Шорина. – М.: Изд-во МГУ, 2012. – 184 с.

14. Позднышев А. Н. Институт государственной службы в сфере обеспечения общественной безопасности (теоретико-методологические проблемы): дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.14 / А. Н. Позднышев. – М., 2003. – 270 с.

15. Манохин В. М. Государственная гражданская служба в Российской Федерации: правовое регулирование / В. М. Манохин. – М.: Юристъ, 2015. – 346 с.

16. Комзюк А. Т. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини / А. Т. Комзюк // Право України. – 2004 – № 4. – С. 46.

17. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page2>

18. Кісіль З. Р. Правові та психологічні засади запобігання професійній деформації працівників органів внутрішніх справ України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.06 / З. Р. Кісіль. – К., 2011. – 522 с.

19. Про затвердження Положення про приймальники-розподільники для неповнолітніх органів внутрішніх справ МВС України: Наказ МВС України від 13.07.1996 р. № 384 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2rada.gov.ua>

20. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993 р. № 3352-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>

Кисиль З. Р. Инверсификация сферы реализации репрессивно-правовых средств дисциплинарной ответственности по отдельным категориям дел об административных правонарушениях

Посвящено репрезентации главных особенностей отдельных форм дисциплинарной ответственности и некоторых замечаний к концептуальному феномену диффузности административной и дисциплинарно-правовой сфер реализации правовых предписаний-прогибиций, которые представляют собой продукт специализированной нормотворческой деятельности государства.

Доказано, что проблематика законодательного регулирования процессуального порядка привлечения к дисциплинарной ответственности в отдельных субстратах социально-правового бытия непременно должна основываться на глубоком и всестороннем научном анализе этого вопроса из-за значительной сложности и полиструктурности последнего.

Ключевые слова: *общественные отношения, демократическое общество, дисциплинарная ответственность, правовое регулирование, нормы права, прапонимание, правоприменение.*

Kisil Z. R. Diversity sphere of repressive legal means disciplinary amenability implementation in individual categories of cases concerning administrative offenses

This article is devoted to the representation of special features of individual aspects of disciplinary amenability and observations of the conceptual diffusion phenomenon of the administrative and disciplinary-legal planes realization of legal instructions prohibitions which to be the product of specialized lawmaking activity of the state. Despite the remoteness of permanent attempts to explore the phenomenon of legal liability as a complex, multidimensional socio-legal phenomenon of nature, about essence, concept and content in science, numerous discussions still last and this phenomenon is not fully investigated.

It should be noted that today among scientists, unfortunately, there is no single approach to the study of «legal liability» conceptual interpretation of the concept is applied, general point of view on a number of principle issues such as the legal nature of legal liability in the mechanism of legal regulation, limit of legal branch responsibility and others is not produced.

It is indicated that problems of legal regulation of procedural order disciplinary proceedings in certain substances socio-legal existence must necessarily be based on a comprehensive basis of thorough and scientific analysis of the issue through it significant complication polystructural of the last.

Key words: *social relation, law, democratic society, disciplinary amenability, legal regulation, norms of the law, legal conception, law enforcement.*

Стаття надійшла 1 липня 2016 р.